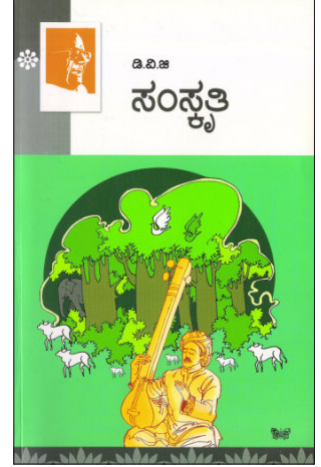

ಸಂಸ್ಕೃತಿ : ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.

(‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗಗಳು)

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಮೆ, ಅನನ್ಯತೆ, ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದೂ ಆದ ಕೃತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ.’ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತುತಿ, ನಿರೂಪಣೆ, ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು, ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಘಟನೆಗಳು — ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯು ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಬಯಸುವ ಎಳೆಯ ರಿಗೂ, ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾದ ಗ್ರಂಥವಿದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥವಿರಬೇಕು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ಆಗಲೇ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಆಶಯ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥವಿಚಾರ

ವಿದ್ಯಾಪ್ರಭಾವವನ್ನಾಗಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಮಹಿಮೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಸಭ್ಯಜನರ ಗುಣಶೀಲಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತಿಪ್ರಾಯವಾದ “ಸಂಸ್ಕಾರ” ಎಂಬ ಪದವು ಪೂರ್ವಿಕ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಪೋಡಶ “ಸಂಸ್ಕಾರ”ಗಳು, ಬುದ್ಧಿ “ಸಂಸ್ಕಾರ” — ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವಾದವು. ಸಂಸ್ಕಾರ ಪಡೆದ ಭಾಷೆ “ಸಂಸ್ಕೃತ”. ಹಾಗೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಕಾರ ಪಡೆದ ಮನುಷ್ಯನು ‘ಸಂಸ್ಕೃತ’ನು. ಇದು ಹಿಂದಿನ ವಾಡಿಕೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತನ ಗುಣಸಂಪತ್ತು “ಸಂಸ್ಕೃತಿ”. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹದಿನೈದಿವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಢಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಅವಶ್ಯವಾದ ಶಬ್ದವೇ. ಒಂದು ಹೊಸ ಮಾತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಮ್ಮ ಜೀವನದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಒಂದು ನವೀನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿ ಒಂದು ನವೀನಪದ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನವೀನಭಾವವೆನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಿಸ್ತೃತಭಾವನೆಯೆನ್ನುವುದು ಸರಿ. ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದದ್ದು ಈಗ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಳೆಯ ವಸ್ತು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದು ಈಗ ಹೊಸ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದು

ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿರಲಾಗಿ, ಅದು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದು. (ಪುಟ ೬-೨)

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ಬರಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ; ಅದು ವಿದ್ಯಾಕುಸುಮದ ಪರಾಗ. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯಪರಾಮರ್ಶೆಯ ಮತ್ತು ಲೋಕಾನುಭವವಿವೇಕದ ದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ಜನಿಸುವ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಸಕಲ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಶೀಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಅದು ಜೀವನದ ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳ, ನಾನಾ ಧ್ಯೇಯಗಳ, ನಾನಾ ತತ್ತ್ವಗಳ, ನಾನಾ ಧರ್ಮಗಳ-ಮೌಲ್ಯತಾರತಮ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾದ ಸಮನ್ವಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಅದೇ ನಯ ವಿನಯ ಮರ್ಯಾದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ಪಾಂಡಿತ್ಯಮಾತ್ಮವಲ್ಲ, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಹತ್ತು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿರಬಹುದು; ನೂರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿರಬಹುದು; ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು ಕರತಲಾಮಲಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವನು ‘ಸಂಸ್ಕೃತ’ ಪುರುಷನೆನಿಸಲಾರ. (ಪು. ೯)

ಹಾಗಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದೇನು? ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. “ಸಂಸ್ಕಾರ” ಅಥವಾ “ಸಂಸ್ಕರಣ” ಎಂದರೆ ಸಮ್ಯಕ್‌ಕರಣ, -ಸಮ್ಯಕ್‌ಕೃತಿ, -ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಚೆನ್ನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನಾಗಿಸುವುದು, ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ‘ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂದರೆ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಪದಾರ್ಥವು ಅಥವಾ ಸಂಗತಿಯು ಹೇಗಿರಬೇಕೋ ಹಾಗಿರುವುದು. ಒಂದು ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಒಂದು ವರ್ತನೆ ಹೇಗೆ ದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಪರಮೋದ್ದೇಶ ಸಿದ್ಧಿಯು ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವಾದೀತೋ ಅದೇ “ಒಳ್ಳೆಯದು.” ಅದೇ ಹಿತ. ಅದೇ

ಔಚಿತ್ಯ. ಅದೇ ಸಾಧುತೆ. ಆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ, -ಆ ಹಿತವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೇ -ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಲೋಕದೊಡನೆ ನಮಗಾಗುವ ನಾನಾ ಸಂಪರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಉಂಟಾಗಿರುವ ಔಚಿತ್ಯವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. (ಪು. ೧೦)

ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಚೊಕ್ಕಟವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಚೊಕ್ಕಟವೆಂದರೆ ಕೊಳ ಕನ್ನು ಕಳೆದುಹಾಕುವುದು. ಅದದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮನ ಸ್ಸನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿ, ತೊಳೆದು ಶುಚಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆ ಒಂದು ಅಂಶ; ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲ್ಯ ತಾರತಮ್ಯಗಣನೆ ಇನ್ನೊಂದಂಶ; ಪರೇಂಗಿತ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶ; ಸರಸತಾಭಿರುಚಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶ; ಧರ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಜಾಗರೂಕತೆ ಮತ್ತೊಂದಂಶ. ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ನಾನಾ ವಿವೇಕಗಳ ಸಮಾವೇಶದ ಫಲಿತಾಂಶ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. (ಪು. ೧೧)

ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಮಾತು ನಮಗೆ ಹೊಸದಾದರೂ ಅದರ ಅರ್ಥ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಯಾವ ಒಂದು ಲೋಕವರ್ತನೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಕೃತಿ, ಸಭ್ಯತೆ, ಸೌಜನ್ಯ, ನಯ, ವಿನಯ, ಮರ್ಯಾದೆ, ದೊಡ್ಡತನ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ಅದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಾಳ. (ಪು. ೩೩)

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಸ್ಥಾನಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಸ್ಥಾನಗಳು ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ಹತ್ತು, ನೂರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಆರು ಗಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧. ದೇವತಾ ಮತಧರ್ಮ: ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿರುವಂಥ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ತತ್ತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಉದಿಸಿದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ, ಪೂಜೆ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆಗಳೂ, ವ್ರತನಿಯಮಾದಿ ಆತ್ಮಶೋಧನ ವಿಧಾನಗಳೂ, ಆಚಾರ ನಿಯಮಗಳೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.

೨. ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ಸರಸಕಲೆ: ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾದಿ ರಾಗಭಾವಪ್ರಧಾನಗಳಾದ ಕಲ್ಪನಾಲೋಕಗಳೂ, ಸಂಗೀತ ಶಿಲ್ಪನರ್ತನ ಮೊದಲಾದ ಹೃದಯಾನುಭವ ಕರಣಗಳೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.

೩. ವಿಜ್ಞಾನ: ಇದರಲ್ಲಿ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ತತ್ತ್ವವೈಜ್ಞಾನಿಕಗಳೂ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸೇರಿವೆ.

೪. ದೇಶವಿದೇಶ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಮಹಾಪುರುಷ ವೃತ್ತಾಂತ

೫. ಸ್ವಸಮಾಜ ಪ್ರಭಾವ: ತನ್ನ ಕುಲದ, ಜಾತಿಯ, ಕೋಮಿನ

ವಾತಾವರಣ; ತನ್ನೂರಿನ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ವಾತಾವರಣ; ತನ್ನ ಕಸಬಿನ, ತನ್ನ ಮಿತ್ರಗೋಷ್ಠಿಯ ವಾತಾವರಣ-ನಾನಾ ವಲಯಾಂತರಲ್ಲಯಗಳ ವಾತಾವರಣಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಶೀಲ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪೂರ್ಣಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿಪರಿಣಾಮದ ಫಲಿತಾಂಶ. ಸಮಾಜವು ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿದ್ದಷ್ಟೂ ವ್ಯಕ್ತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುತ್ತದೆ.

೬. ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದ ಆತ್ಮಪರಿಶೋಧನೆ ಆತ್ಮಸಂಯಮಗಳು: ಇದರಿಂದ ಅವನ ಅಭಿರುಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದ ಒರಟುತನ ಕೊಳಕುತನಗಳು ಹೋಗಿ, ಅವು ಸರಸ ಕೋಮಲ ಸ್ಪರ್ಶಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಅವನು ನಾನಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಬೆಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವೇಕದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ತಾರತಮ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಸಾಧುವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲಿನ ಐದೂ ಪರಿಣಾಮ ಹೊಂದುವುದು ಆರನೆಯ ದರಲ್ಲಿ. ಒಂದು ಕಡೆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರ - ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗತಕ್ಕದ್ದು ಜೀವದ ಅಂತರಂಗ, ಹಾಗೆ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಜೀವವು ಜಗತ್ತಿನೊಳಕ್ಕೆ ಉಸಿರುವ ಸುಗಂಧವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ಸರಳವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಸಂಮಿಶ್ರಿತ ವಸ್ತು. ಅದರ ಘಟಕ ದ್ರವ್ಯ ಏಕವಲ್ಲ. ಅನೇಕ. ಅದು ನಾನಾ ಗುಣ ನಾನಾ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ. ಅದು ನಾಲ್ಕಾರು ಬಗೆಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ ತುರಾಯಿಯಂತೆ; ಅಥವಾ ಪುನುಗು ಪಚ್ಚಕ್ಷುರ್ಪೂರ ಜವ್ವಾಜಿ ಕೇಸರಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಪರಿಮಳದಂತೆ. ಆ ಅಂತರ್ದ್ರವ್ಯಗಳ ನಾನಾತ್ವದಿಂದಲೇ ಅದರ ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಸೊಗಸಿರುವುದು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಣಸಾದೃಶ್ಯ ರೂಪಸಾದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ಗುಣಭೇದ ರೂಪಭೇದಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸ್ನೇಹ ಸಹಕಾರಗಳಲ್ಲಿ. ಯಾವ ಒಂದು ರೂಪವೂ, ಯಾವ ಒಂದು ಗುಣವೂ ತಾನೊಂದೇ ಇದ್ದಾಗ ಸೊಗಸಿಗೆ ಸಾಲದು. ಸೊಗಸು ನಿಜವೆನಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ಣಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕ.

೧. ರೂಪಗುಣಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ರೂಪವೂ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವೂ ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾನು ಕೂಡಿದಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು; ಮತ್ತು

೨. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕು ರೂಪ ಗುಣಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆತು, ಒಟ್ಟಿನ ಸೊಗಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಭಾವಚರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಗುಣವಿಕಾಸ, ಸಂಮೇಳನಸಿದ್ಧತೆ- ಇವೆರಡೂ ಆ ನಾನಾ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಅರೋಗ್ಯವಂತನ ಶರೀರದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ; ತೋಳು ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅದು ನುಂಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಿವಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದು ಮಂದಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯಿರುವಂತೆ ಒಂದು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸ್ನೇಹದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅನುರೂಪತೆ; ಅದೇ ಅನುಗುಣ್ಯ. ಅದೇ ಔಚಿತ್ಯ. (ಪು. ೨೨-೨೪)

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಜನ್ಯವೇ? ಸಮಾಜ ಜನ್ಯವೇ? ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವೆ, ಸಮಾಜನಿಷ್ಠವೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸಮಾಜವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದವು. ಮತ್ತು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿರಬಲ್ಲವು, ಎಂಬ ಪೂರ್ವಭಾವನೆಯಿಂದ ಏಳುತ್ತದೆ. ಲೋಕಾನುಭವವುಳ್ಳವರಿ ಗಾದರೋ ಆ ಭೇದಭಾವನೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ್ದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿದೆ. ಮನೆ, ಕುಲ, ಉದ್ಯೋಗ, ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅವನಿಂದಾಡಪ್ಪು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂತತವಾಗಿ ಬೀರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಸಮಷ್ಟಿಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. (ಪು. ೨೫)

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಆತ್ಮವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಗಿರುವ ಈ ವಿಶಾಲಾವಕಾಶವೇ ನಿಜವಾದ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಬಿಸಿಲ ಕಡೆ ತಲೆ ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತೆರಪಿರುವ ಕಡೆ ಕೊಂಬು ಚಾಚುವುದಕ್ಕೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೂಸಾರವನ್ನು ಹೀರುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅದು ಬಿಡುವ ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಫಲ್ಯಗಳ ಕಥೆಯೂ ಅದರಂತೆಯೇ. (ಪು. ೬೮-೬೯)

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಪುರಾತನವಾದ ಆಲದ ಮರದಂತೆ. ಆ ಮರದ ಪಾದ ಒಂದೆರಡು ಗಜದಷ್ಟು ಅಗಲದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆ ಒಂದೇ ಸಣ್ಣ ಕಡೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ತಲೆಯ ಕಡೆ ಯಾದರೋ, ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳು ನೂರಾರು ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡು, ನೂರಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಸಾವಿ ರಾರು ತೆರದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ

ಅದು ನಿಯತ, ಶಿರೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಅದರಂತೆಯೇ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಏಕವರ್ಗದ್ದು. ಏಕ ಸಮಾ ಜದ್ದು. ಏಕ ದೇಶದ್ದು. ಆದರೆ ಫಲಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಅದು ಬಹುವರ್ಗ ಸಂಸರ್ಗದ್ದು, ನಾನಾ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟಿತ ವಾದದ್ದು. ವಿಶ್ವವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಅದು ವ್ಯಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಮಷ್ಟಿ ಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಒಂದು ಕೊನೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಪಂಚ. ಮಿತದಿಂದ ಅದು ಅಪರಿಮಿತಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬು ತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೀಗೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂಲವಾಗಿ-ಏಕ ಸಮಾಜ ಏಕ ಜನಪದ ಮೂಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಬೆಳೆದು ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ಸಾರಗಳನ್ನೂ ತನ್ನೊಳಕ್ಕೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ ಜೀವನಕ್ಕೂ ತಾನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಪ ತ್ರಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಷ್ಟಿಸಮಷ್ಟಿ ಸಂಮಿಶ್ರಿತವಾದದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂತಸ್ಸಾರವೆಂಥಾದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ೧. ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಪರಮೋ ತ್ಮೃಷ್ಟತೆ. ೨. ತದ್ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾರತಮ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ. ೩. ತದನುಗುಣವಾದ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಜೀವನ ನಿಯಮಕ್ರಮ — ಈ ಮೂರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಧಾರತತ್ವಗಳು. (ಪು. ೭೯-೮೦)

ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

೧) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೀವಂತವಸ್ತು. ಅದು ಗಿಡದಂತೆ, ಮಗುವಿ ನಂತೆ, ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅದು ಯಂತ್ರೋತ್ಪನ್ನವಾದ ಸರಕಿನಂತಲ್ಲ.

೨) ಅದು ಗಿಡದೊಳಗಿನ ಹೂವಿನಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಒಳಗಿ ನಿಂದ ಬೆಳೆದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳ ಲಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಮೈಯ ಮೇಲ್ಗಡೆಗೆ ಅಂಟಿಸಿದ ಒಡವೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂತಲ್ಲ.

೩) ಅದು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿ ಮಳದಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾವುದೋ ಒಂದೆರಡು ಅಂಗ ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಕ್ಕಡೆ ಹೋಗದೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

೪) ಅದು ನಮ್ಮ ಆತುರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾವ ಕಾಶವಾಗಿ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಮಗುವಿಗೆ ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಮಾತು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೂ ನಡಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಅವಸರ ಪಟ್ಟರೆ ಉಪಯೋಗವಾಗದು. ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುಣ ಬುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧತಿಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನವನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. (ಪು. ೧೧೨-೧೩)

(ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ